

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVI, broj 19

11. svibnja 2006.

cijena 80 Ft

Prijatelji

Foto: Imre Harsányi

Julijana Brezović,
Šándor Petković
i Marija Fülöp-Huljev

Komentar

(Ne)primjerena vožnja i „narodnosna vožnja“

Neprijemna vožnja kažnjava se prigodom nekog prometnog prekršaja ili prometne nezgode. Stoga valja odabrati takvu brzinu koja odgovara uvjetima vremena ili cestovnim prilikama. Potrebno je oprezno voziti po poledici i snijegu. No kada na suh kolnik padne kiša, tada je vožnja najopasnija, osobito kada se vozi u nepoznatoj sredini. Svakako, bolje je sporije voziti ne da nam auto u nekom zavoju slučajno sleti s ceste.

Da suviše ne duljim s (ne)primjerenom vožnjom u cestovnom prometu, gdje je postavljeno sve više kružnih tokova da nam ona bude što sigurnija, da se na taj način uspori brzina i pripazi na promet. Prometovati znači biti u nekome velikom pogonu, gdje se ponajprije poštuju razna pravila i propisi te točan odabir primjerene brzine. Nameće se pitanje postoje li u našem narodnosnom životu uopće propisi kako voziti, da ne kažem upravljati, hajmo reći „narodnosno vozilo“, gdje ima vozača i putnika? Kakva da se brzina odabere? Od čemu ili kome ovisi (ne)primjerena vožnja? Naravno, u ovome drugom slučaju i „putnici“ imaju pravo da se miješaju „u vožnju“, u neke stvari, tj. demokratskim putem da odabiru vozača, suvozača, odgovornog za putnike, vodiča, itd.

No hoće li „putnici“ tijekom putovanja dobiti i „hranu“, dakako duhovnu, hoće li usto imati i prave vodiče, svakako, ovisi o državnom proračunu i o našoj hrvatskoj zajednici. Naime, ti „vodiči“, „vozači“ trebaju biti doista ne samo popularni ljudi već i takvi koji znaju koji je pravi smjer i cilj našega „narodnosnog putovanja“. Kuda se to smjera uopće? Valja priznati, bila bi to, svakako, lijepa budućnost, zelen ili zlatan raj o kojem naš puk od svog postojanja sanja i mašta. No svaki put je težak i naporan, pa i naš u ovo suvremeno doba kada ima dobrih i isprobanih vozila. „Naše vozilo“, iako nema svoje kotače, ali ima nešto drugo, svoje ustaljene sustave: politički, školski, znanstveni, kulturno-umjetnički i sl. Dakle, za svakog pojedinca će se naći ponešto, gdje on može biti aktivan ako mu to bude dopušteno. Naravno, kod nas se ne vozi neprijemno, uvijek prema uvjetima cestovnoga prometa, kvalitete ceste, vremenskih prilika, već drugačije i na drugi način.

U pravom prometu vozač kada sleti s ceste, nađe se pred sudom za prekršaje i bude kažnjen. U ovome drugom slučaju za putnike (hrvatsku nacionalnost) nema nikakvih opasnosti, a nisam ti ni ja neki vrač, da bih mogao predvidjeti što nas čeka u budućnosti.

Očito, katkad ne bismo pravu rutu našeg putovanja, nemamo, možda, prave vodiče ni vozače, odnosno imamo takve kakve i zavređujemo jer smo ih mi birali. Biranje se pak nastavlja, ovih dana i ove godine, kada će biti prigode da se na četiri godine izaberu najbolji.

Samo to naše putovanje sadrži i posebne interese i svakto želi imati svoga „vodiča“. I tako lijepo gube se oni zajednički interesi, recimo, kako ojačati rad na školskom, kulturnom i knjigoizdavačkom planu. Na koji način okupljati svoje nadarene istraživače i stručnjake. Mnogo je, dakle, pitanja, a od naznačenih tema svaka posebice zavređuje po jedan komentar ili bilješku.

Mislom da ni ja nisam uspio dati pravi odgovor o primjerenom vožnji, jer recepata i nema kada je riječ o narodnosnom, „našem poslu“. Ipak mislim da se sporo vozi, rješavaju naši problemi, a prebrzo srljamo u propast – u gubljenje identiteta, jezika i narodnosne hrvatske kulture.

Đuro Franković

„Glasnikov tjedan“

Nedavno se sastao Pripremni odbor što ga je utemeljila Skupština HDS-a radi razgradnje strategije prijedloga koji sadašnji sastav narečenoga tijela želi zastupati na predstojećim izborima za manjinske samouprave, u listopadu. „Bitno je da se Hrvati u dobro pripreme za taj veoma važni događaj jer je riječ o našoj sadašnjosti i budućnosti, stoga hrvatska zajednica na ovim prostorima treba da bude jedinstvena“ – kazao je na sjednici Pripremnog odbora predsjednik HDS-a Mijo Karagić.

Na temelju prethodnih sjednica Predsjedništva i Odbora za pravna pitanja priopćeni su okviri prema kojima se svim postojećim legitimnim hrvatskim udrugama predlažu kriteriji kojih bi se hrvatski kandidati trebali pridržavati, a to su: legitimni članovi hrvatske zajednice treba da dobro poznaju našu kulturu i jezik te imaju rezultata u svojoj manjinskoj djelatnosti. Istaknuto je da radi jedinstvene kandidatske liste budući hrvatski zastupnici krenu na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj. Naime, i kongres SHM-a nadležnost potvrđivanja kandidata i sačinjavanja liste predat će Zemaljskom odboru čija će obveza biti da tu svoju zadaću obavlja u potpunoj suglasnosti s legitimnim hrvatskim mjesnim i regionalnim organizacijama.

Gledajući popis imena od sto delegata Kongresa SHM-a u Koljnofu, njih tridesetak su sadašnji zastupnici Hrvatske državne samouprave. Sretna ili nesretna je okolnost što se i četverogodišnji kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj održava baš u izbornoj godini. Ako Savez Hrvata u Mađarskoj kao krovna civilna udruga bude nositelj hrvatskih lista, na taj se način lakše mogu formirati županijske razine samoupravljanja i izbjeći nejedinstvo oko državne liste i izbora budućih zastupnika za Skupštinu Hrvatske državne samouprave. Neki jako mnogo očekuju od Kongresa u Koljnofu. Jedni se nadaju kako će se na njemu iskristalizirati odnosi te ako Kongres protekne u miru i redu, onda neće biti teškoća ni na nastupajućim izborima. Moći ćemo se dogovoriti oko važnih strateških pitanja i omjera snaga u budućem sastavu Hrvatske državne samouprave, naravno, nakon utemeljenja mjesnih hrvatskih samouprava i izbora njihovih elektora.

Održani su i pretkongresni skupovi po našim regijama. O nekima smo iscrpno izvještavali u našem tjedniku, o drugima baš i nismo imali mnogo toga napisati. Najaktivniji su, kao i uvijek, bili gradišćanski Hrvati koji su se više puta sastali te, razmišljajući o budućnosti Saveza Hrvata u Mađarskoj, izradili i svoj prijedlog njegove revitalizacije koji će na Kongresu zastupati Društvo gradišćanskih Hrvata. Neki nisu u dovoljnoj mjeri obavijestili svoje registrirano članstvo o predizbornim skupštinama i delegiranju delegata. Bilo je i takvih skupova na kojima je bilo manje nazočnih od onih koji su se birali da zastupaju danu regiju na Kongresu. I te teškoće su „elegantno“ prevladane. Čovjek i novinar u svim tim previranja i stranputicama ovih dana često se zapitao gdje mu je mjesto i što je štetno za hrvatsku zajednicu: „jasno iznošenje stavova“ ili „duboko prešućivanje.“ Meni osobno pri tome je palo na um palo pitanje gdje prestaju granice demokracije i počinje despotizam. „Nikada ni bilo da neka ni bilo i nikada ne bu da neka ne bu“, imao je istinu pjesnik, i poslije njega drugi pišu snažne pjesme. Težak je grijeh pretpostavljati kako druge ionako ne zanima stvar. Istina je jedino kako su oni pomalo dalje od vatre i ne znaju da li joj prići, jer plamen je toliko malen da i onima koji se griju i bliže su joj, toliko je hladno da se ne mogu ugrijati te putnika namjernika i ne zovu k sebi, bez obzira na priču koju bi im on mogao ispričati. A „demokracija“ se zasniva na komunikaciji, razmjeni mišljenja, na idejama slobode, prava i jednakosti, prava izbora, pogotovo onih koji su se učlanili u Udruge. Jedan moj kolega na to je rekao: Nije to više pokret, jedva nas ima, hvala Bogu da smo uspjeli okupiti i ovoliko ljudi. A ja još uvijek ne mislim tako, vjerujem kako komunikacija i iskrena riječ otvara prostore suradnje, a „demokracija“ u svojoj najljepšoj ideji, širi granice slobode i okuplja ljude oko zajedničkih vrijednosti. Ne želim vjerovati u drugo pa ni onda kada se samouvjereno i javno izjavljuje kako ona ne postoji, nije ni potrebna, a nema ni smisla.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Novi krug priprema za izbore

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, u ponedjeljak, 8. svibnja, u Baji je održan sastanak zastupnika hrvatskih samouprava u Bačkoj, koji je upriličen u županijskom Domu narodnosti. Nakon pripremnih skupova koji su održani potkraj prošle godine, nakon prihvaćanja izmijenjenog Izbornog i Manjinskog zakona, u drugom krugu bio je to prvi od ukupno šest sličnih skupova koji će se održati tijekom svibnja po svim hrvatskim regijama u Mađarskoj. Tema sastanka – na kome se okupilo tridesetak hrvatskih manjinskih zastupnika od Bačina do Santova, od Baje do Čikerije, iz 12 bačkih naselja, te grada Segedina, u kojima postoji inicijativa da se ponovo, ili u Kalači prvi put, utemelji hrvatska samouprava – bila je posvećena izbornim pripremama, odnosno izborima za manjinske samouprave, a gosti su bili predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić, zamjenik predsjednika Stipan Karagić i pravnik Attila Buzál.

U ime domaćina okupljene je pozdravila predsjednica bačkog ogranka SHM-a, ujedno i predsjednica HMS-a grada Baje, Angela Šokac Marković, dok je u ime HDS-a dr. Karagić upozorio na važnost predstojećih manjinskih izbora koji će se za mjesne samouprave održati početkom listopada, a za županijske i državne samouprave tijekom ožujka iduće, 2007. godine. Sudionike je pozdravio i županijski referent za manjine István Hajdú, koji je uz ostalo naglasio kako će županijska samouprava jednako tako organizirati pripreme, a nakon izbora i usavršavanje manjinskih zastupnika.

Nakon uvodnog izlaganja Attila Buzála, koji je kratko predstavio i pojasnio najvažnije odredbe izbornog zakona, odnosno rokove u svezi s izborima, otvorena je rasprava tijekom koje je više puta naglašena potreba za što boljim organiziranjem hrvatske zajednice, posebno o zadaćama koje očekuju pripadnike hrvatske manjine oko upisa na popis birača, što iziskuje veliku odgovornost predstavnika hrvatske manjine kako bi izbori bili što uspješniji.

„Na žalost nismo mogli cjelovito informirati naše zastupnike, jer još uvijek nije objavljena uredba Ministarstva unutarnjih poslova o provedbi izbora. Međutim, ono što se moglo, to je učinjeno, zastupnici su dobili informacije iz prve ruke o tome što nam je činiti kako bi izbori za zastupnike manjinskih samouprava bili što uspješniji: od pravilnog popunjavanja obrazaca, njihova dostavljanja pa do najvažnijih rokova. Sljedeći bi korak trebao biti dogovor o izornoj strategiji, što će vjerojatno biti idući krug priprema nakon konzultiranja izbornih odbora SHM-a i HDS-a. Prema stavu izbornog odbora HDS-a Savez Hrvata u Mađarskoj trebao bi imati vrlo važnu ulogu pri izboru za manjinske samouprave 2006. godine” – istaknuo je uz ostalo zamjenik predsjednika Stipan Karagić osvrnuvši se na bajski skup i predstojeće izborne pripreme.

Ukratko se može zaključiti da još uvijek ima podosta nejasnoća budući da nema uredbe o provedbi izbora. Još uvijek nije posve jasno kako će se na odgovarajući način obaviti popis manjinskih birača. S druge strane, postavlja se pitanje kako mobilizirati birače kada su popisi birača tajni. U malim naseljima gdje se ljudi poznaju, to neće biti teško, ali u gradovima to više. Budući da više nema nezavisnih kandidata, jer pravo kandidiranja imaju samo manjinske udruge, nije jasno ni to na koji način će se obaviti postavljanje kandidata, stoga se od predstojećega Kongresa Saveza Hrvata očekuje, među ostalima, i odgovor na to pitanje. Prema riječima predsjednika Jose Ostrogonca, Savez je već i do sada mnogo toga uradio, a činit će i nadalje da izbori budu što uspješniji.

„Pred nama je važan događaj, jer Kongres SHM-a koji će se održati u subotu, 13. svibnja, u Koljnofu, trebat će donijeti odluke o mnogim pitanjima. Naime, kako znam, Predsjedništvo će predložiti da se svi organizacijski i drugi poslovi u svezi s izborima predadu u nadležnost Zemaljskom odboru SHM-a. To je manje i gipkije tijelo od Kongresa. Jednako tako Savez će nastojati postaviti jedinstvenu listu za cijelu državu, da ima svoje kandidate od mjesne i regionalne do državne razine. Međutim, treba naglasiti da sve registrirane udruge koje ispunjavaju zakonski određene uvjete imaju isto pravo na postavljanje svojih kandidata. Savez će se međutim truditi da postavi jedinstvenu listu –zaključuje Stipan Karagić.

Tekst i slika:
S. Balatinac

Izborni kutak

Tko može glasovati?

Glasovati za manjinske samouprave mogu samo oni birači koji se prijave u biračke popise dane manjine.

Kako nastaje birački popis?

Mjesni izborni ured do 31. svibnja državljane Republike Mađarske s glasačkim pravom pismenim putem obavještava o podacima koje trebaju znati u svezi s upisom u manjinske biračke popise. Šalje im obrazac molbe za upis u manjinske biračke popise. Upis u manjinske biračke popise obavlja se od 15. lipnja na temelju mjesta stanovanja kod nadležnog voditelja izbornog ureda. Molba se predaje (ubacuje) u sandučić dane samouprave. Upis u birački popis može se tražiti i pismenim putem, i to tako da molba u izborni ured u izornoj godini stigne najkasnije do 15. srpnja. Molba za upis u manjinski birački popis ispunjava se na danom obrascu. Molba sadržava: glasačevo ime i prezime, nadnevak rođenja, mjesto stanovanja, broj osobne iskaznice, izjavu da pripada danoj nacionalnoj ili etničkoj manjini, te potpis. Ako glasač traži upis u više manjinskih biračkih popisa, sve njegove molbe su nevaljane. Birački popis nije javan. Voditelj mjesnog izbornog ureda najkasnije do 15. srpnja donosi odluku o upisu birača koji su predali molbe za upis u manjinski birački popis. Ako voditelj izbornog ureda odbije molbu, može se tražiti pravno rješenje kod izbornog povjerenstva.

Izvor: Barátság melléklete, Kisebbségi önkormányzati választások 2006./2007.: odgovora dr. Attila Buzál.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA Vas poziva na SASTANAK ZASTUPNIKA HRVATSKIH SAMOUPRAVA

Dnevni red sastanka:

1. Manjinski izbori 2006. godine
2. Ostala pitanja i prijedlozi.

16. svibnja – Pečuh (Hrvatsko kazalište)
18. svibnja – Budimpešta (Ured Hrvatske državne samouprave)
22. svibnja – Sambotel (Županijski dom – Berzsényijev trg 1)
23. svibnja – Sumarton (Seoski dom).

Sjednica Pripremnog odbora

Radi što uspješnijih priprema hrvatskih manjinskih izbora, predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić za 3. svibnja sazvaio je sjednicu Pripremnog odbora, što ga tvore po dva člana iz svake naše regije.

Gosp. M. Karagić podsjetio je da je naša krovna organizacija pripreme za izbore otpočela već potkraj prošle godine kada je organiziran prvi krug županijskih foruma na kojima su sudionici pobliže upoznali izmijenjeni Zakon o manjinama i Izborni zakon. Naglasio je da će u istim mjestima organizirati i drugi krug foruma. Cilj sjednice Pripremnog odbora zapravo je sažimanje svih najvažnijih pitanja i zadaća koje su predviđene u prvoj fazi izbornih priprema. Bitno je da se Hrvati u Mađarskoj dobro pripreme za taj veoma značajni događaj jer je riječ o našoj sadašnjosti i budućnosti, stoga hrvatska zajednica na ovim prostorima treba da bude jedinstvena. Stipan Karagića ukazao je na konkretne zadaće Pripremnog odbora. Predloženo je da se odluke toga tijela ne donose glasovanjem, već konsenzusom, da se evidentira planski pristup pripremi izbora s time da se glede organizacije podijele konkretne zadaće. Prihvaćena je jedinstvena lista izbornika. Za predsjednika odbora jednoglasno je izabran dr. Mijo Karagić. Kako bi se postigla što veća suglasnost u pogledu hrvatskih manjinskih izbora te da oni budu što učinkovitiji, zamjenik predsjednika HDS-a priopćio je vremenski slijed županijskih foruma koji će početi u 16 sati u svim naznačenim mjestima, i to: 8. svibnja u Baji (Narodnosna kuća), 12. svibnja u Starome Gradu (Ured gradske samouprave), 16. svibnja u Pečuhu (Hrvatsko kazalište), 18. svibnja u Budimpešti (Sjedište HDS-a), 22. svibnja u Sambotelu (Ured Hrvatske manjinske samouprave), 23. svibnja u Sumartonu (Seoski dom).

Zatim se prešlo na najvažnije pitanje, to jest tko i kako se može kandidirati. Na temelju prethodnih sjednica Predsjedništva i Odbora za pravna pitanja priopćeni su okviri prema kojima se svim postojećim legitimnim hrvatskim udrugama predlažu kriteriji kojih bi se hrvatski kandidati trebali pridržavati, a to su: legitimni članovi hrvatske zajednice treba da dobro poznaju našu kulturu i jezik te imaju rezultata u svojoj manjinskoj djelatnosti. Istaknuto je da radi jedinstvene kandidatske liste budući hrvatski zastupnici krenu na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj. Naime, i idući kongres SHM-a nadležnost potvrđivanja kandidata i sačinjavanja liste predat će Zemaljskom odboru čija će obveza biti da tu svoju zadaću obavlja u potpunoj suglasnosti s legitimnim hrvatskim mjesnim i regionalnim organizacijama. Spomenute prijedloge Pripremnog odbora jednoglasno je prihvatio.

m. d.

Mogućnosti i perspektive

U Pečuhu je 26. travnja pod pokroviteljstvom Euroregije Dunav – Drava – Sava održana konferencija naslova *Mogućnosti i perspektive* koja je za predmet svoga rada imala gospodarske odnose dviju susjednih zemalja Hrvatske i Mađarske te njihov razvoj u novim promijenjenim gospodarskim i regionalnim odnosima ovoga dijela Europe. Skup je pozdravio Marko Györfvári, predsjednik Mađarsko-hrvatsko-bosanske sekcije Pečuško-baranjske trgovinske i industrijske komore, a potom je potpredsjednik Mađarske trgovinske i industrijske komore Jenő Radetzky govorio o ciljevima, djelovanju i ulozi Mađarsko-hrvatske trgovinske i industrijske komore čije je osnivanje u tijeku, a koje je potakla upravo Mađarska trgovinska i industrijska komora i čije se predstavništvo otvara u Zagrebu 24. svibnja ove godine. Mnogobrojni predavači dotakli su se gospodarskih i prometnih veza dviju zemalja. Tako se govorilo o ovim temama: Mađarska u stratežijskom partnerstvu s Hrvatskom, Hrvatska na putu u članstvo EU-a, Istarska razvojna agencija IDA d.o.o., mogućnosti ulaganja i gospodarski razvojni projekti u Osječko-baranjskoj županiji, stanje i aktualnosti u mađarsko-hrvatskim gospodarskim vezama, djelatnosti i usluge OTP Banke Hrvatska d.d., mogućnosti ulaganja i gospodarski razvojni projekti u Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji, te djelovanje i uloga Euroregije Dunav – Drava – Sava.

Upitali smo Zorana Kovačevića, predsjednika Hrvatske gospodarske komore Županijske komore Osijek za njegova iskustva „Namjera je ove, a i dosadašnjih konferencija da na tragu postojanja Hrvatsko-mađarske-bosanske komore, jer naše tri komore na ovakvim konferencijama pokušavaju predstaviti upravo one potencijalne mogućnosti za poduzetnike koji pokazuju interes kada su u pitanju gospodarski projekti u smislu mogućih ulaganja. Naša suradnja, pečuške i osječke komore, datira od 1995., ona je prije desetak godina bila teška nekoliko milijuna američkih dolara, sada se kreće oko 50 milijuna dolara, sve je uspješnija. U novije vri-

jeme, otkada je Mađarska u EU, otvorile su se mogućnosti otvaranja novih programa i projekata u koje su i naše dvije županije i komore ušle zajedno, a njihovom realizacijom mogli bi znatno pomoći razvoju našega gospodarstva jer granica između Hrvatske i Mađarske veoma brzo će nestati i mi moramo zajednički gospodarski surađivati na zajedničkom tržištu. U tome nam mnogo pomažu uspostavljeni temelji Euroregije Dunav – Drava – Sava. Plod suradnje triju gospodarskih komora Pečuh – Osijek – Tuzla jest i koridor V/C, projekt započet 1997. godine, danas, nakon desetak godina, projekt rađa plodom, i on je započeo s ostvarivanjem i u Hrvatskoj i Mađarskoj. Tu je pak i željeznički koridor koji ne treba zanemariti, i ovdje poduzetnici mogu imati velike koristi od ulaganja. Radi se o projektima koji će dugoročno imati one rezultate koje smo mi i očekivali u trenutku izgradnje tih projekata. Otvaraju se i goleme mogućnosti građevinarstvu i drugim granama gospodarstva” – kazao je Zoran Kovačević govoreći o mogućnostima ulaganja i gospodarskim razvojnim projektima u Osječko-baranjskoj županiji.

Osnivanje Mađarsko-hrvatske komore

U Zagrebu će 24. svibnja biti održana hrvatsko-mađarska konferencija predstavnika svih hrvatskih i mađarskih gospodarskih komora na kojoj će se upriličiti otvaranje sjedišta Mađarsko-hrvatske gospodarske komore u Zagrebu. Kako je za naš tjednik izjavio Marko Györfvári, predsjednik Mađarsko-hrvatsko-bosanske sekcije pečuške komore, veze hrvatskoga i mađarskoga gospodarstva počivaju na starim tradicijama na kojima gradimo nove odnose. Hrvatska ima isti zadatak koji smo i mi imali prije nekoliko godina na putu u EU. Mi možemo našim prijateljima dati dobre savjete, a ovaj naš zajednički prostor ima goleme potencijale u gospodarstvu, poglavito u turizmu, ali i u prometu, poljoprivredi. Upravo se mi nalazimo na prostoru srednjoistočne Europe koji može postati njezin gospodarski i logistički centar. Vjerujemo, i hrvatski i mađarski poduzetnici, kako dolazi novo doba jer i hrvatsko gospodarstvo iz dana u dan postaje sve otvorenije. Otvaranje Mađarsko-hrvatske komore u Zagrebu ima za nas veliko značenje u predstavljanju mađarskih gospodarskih interesa i pružanju pomoći već postojećim mješovitim mađarsko-hrvatskim poduzećima, ali se otvara mogućnost i predstavljanju hrvatskih gospodarskih interesa u Mađarskoj. Mađarsko-hrvatska komora nije sekcija, već je to samostalna komora, sudski registrirana, čiji je utemeljitelj Mađarska nacionalna komora, pa ona predstavlja i interese utemeljitelja. *hpb*

O koncepciji manjinske politike

Susret ministrice dr. Kinge Göncz s predsjednicima državnih manjinskih samouprava

Ministrica mladeži, obitelji, socijalne skrbi i jednakosti dr. Kinga Göncz 4. svibnja u Budimpešti primila je predsjednike državnih manjinskih samouprava, među njima i predsjednika Hrvatske državne samouprave dr. Miju Karagića. Čelnici manjinskih zajednica tom su prigodom iznijeli svoje prijedloge u svezi s koncepcijom manjinske politike sa željom da se oni ugrade u Vladin program.

Među prioritetima oni su uz ostalo istaknuli:

Rješavanje parlamentarnog zastupništva manjina. Do njegova ostvarenja privremenim rješenjem smatraju potrebu za osiguranjem parlamentarnog zastupništva putem delegiranja predstavnika 13 državnih manjinskih samouprava.

Uspješno obavljanje manjinskih izbora. Temeljnim interesom smatraju obavljanje nesmetanih i od bilo kakvog političkog utjecaja slobodnih manjinskih izbora, uz odgovarajuću mogućnost upoznavanja građana s izborima putem medija.

Nastavak izgradnje institucionalnog zaleda. Posebnim se interesom smatra nastavak otpočetoga tijeka izgradnje institucionalnog zaleda, na srednjoročnome planu s proračunatim i odgovarajućim zajamčenim financiranjem. Za djelovanje manjinskih ustanova neophodno je osigurati financijska sredstva za njihov nesmetani razvoj.

Pregled sustava financiranja. Uz postojeća, potrebna su dodatna sredstva za ostvarenje kulturne autonomije, stoga je potrebno razmotriti sustav financiranja u svjetlu postojećih problema, primjerice: položaj javnih zaklada, vraćanje prijašnjih fondova kod resornih ministarstava, rješavanje problema manjinskih medija (financiranje manjinskog tiska, pitanje frekvencija, osiguravanje autonomije medijskih radionica pojedinih manjina), manjinskih odgojno-obrazovnih ustanova, i unutar njih posebno onih s malim brojem djece, te osiguranje uvjeta za rad kulturnih i prosvjetnih ustanova.

Sustav diferenciranog financiranja manjinskih samouprava. Prema odredbama Manjinskog zakona potrebno je izraditi sustav diferenciranog financiranja radi njegova uvođenja 1. siječnja 2007. godine.

Naglašenije uključivanje manjina u izradbu i provedbu II. Nacionalnog plana za razvoj.

Traži se Vladina pomoć za uspješnije uključivanje manjinskih zajednica za ostvarenje programa – na polju školstva, kulture, zaštite kulturnih spomenika, turizma, regionalnog razvoja – uz pomoć financijskih izvora Europske unije.

Priznanje djelovanja i bazične uloge manjinskih civilnih udruga. Traži se veće priznanje manjinskih civilnih udruga, koje se mora ogledati i u njihovu financiranju; veća potpora u okviru Nacionalnoga civilnog fonda (NCA).

Radi očuvanja međunarodnoga priznanja manjinske politike, Vladin je interes daljnji razvoj manjinske kulturne autonomije, te jača prisutnost manjinskih interesa u zakonodavnom i izvršnom dijelu. Među ostalima, za raspravljanje konceptijskih i načelnih pitanja, i ne u posljednjem redu zbog geste, traži se susret s Predsjednikom Vlade i Predsjednikom Republike. S obzirom da su manjine državopravni čimbenici, kao i prije, traži pozivanje manjinskih predstavnika na svečanosti povodom državnih blagdana i drugih važnijih priredaba.

s. b.

BAĆINO – Nakon nedavno priređenoga regionalnog ribičkog kupa, Hrvatska samouprava priprema se za Dan sela na Ivanje. Kako dodaje predsjednik Franjo Anišić, u proteklom su razdoblju predali pet natječaja, a za iduće razdoblje tijekom ljeta, među ostalima, planiraju još hodočašće u Međugorje i obilježavanje već tradicionalnoga župnog proštenja u rujnu, povodom blagdana Male Gospe.

Priključile bi se i druge županije

Euroregija Mura – Drava ostvarila je očekivane rezultate, naime, u posljednje vrijeme sve više županija iz susjednih zemalja žele se uključiti u njihov rad – čitamo u napisu Jože Mihovića u županijskom listu Zalai Hírlap.

Uz osnivače, Zalsku, Šomodsku i Međimursku županiju, izrazile su namjeru o priključivanju Baranjska i Željezna županija, iz Hrvatske one županije koje smatraju svojim rijeke Muru i Dravu, nadalje Burgenland i neke slovenske županije. Prema planovima regija može brojiti čak četiri milijuna žitelja.

Europska unija daje prednost prekograničnim suradnjama, što i materijalno podupire. Zahvaljujući tomu, i u Pomurju su ostvareni takvi projekti, primjerice: surađivanje keresturske i kotoripske odgojno-obrazovne ustanove, projekt Mura nas spaja. Euroregija Mura – Drava pomogla je i u ostvarivanju projekta izgradnje mosta na Muri kod Kerestura i Kotoribe čiji je tender za izradu planova u tijeku. Uz taj se projekt priključuje i obnova cestovne veze između Kerestura i Letinje. Euroregija računa na pomoć i za izradu Prirodnog parka Mura. Još su lani osnovani odbori raznih područja koji se bave izriječom projektima za gospodarstvo, infrastrukturu, zaštitu okoliša, odgoj i obrazovanje, znanost, kulturu i šport.

Među planovima je otvaranje više graničnih prijelaza kod Domašince i Muraszemenyea, Serdahela i Kotoribe, s motornim čamcima, ubuduće po mostu bi se prelazilo kod Mlinaraca i Kotoribe, a kod Belezne i Donje Dubrave skelom.

Pod kraj travnja dužnost predsjednika Euroregije Mura – Drava na godinu dana preuzeo je župan Međimurske županije Josip Posavec od predsjednika Skupštine Zalske županije Zoltána Bódoga Kissa.

Novi je predsjednik spomenuo važnost povezivanja manjina, hrvatsku manjinu koja živi u Pomurju i u našoj Podravini, gradišćanske Hrvate, a ne treba zaboraviti ni povezivanje Mađara iz Hrvatske i Slovenije.

Međimurski župan najprečom zadaćom smatra ostvarivanje mosta kod Kotoribe i Kerestura, te Interreg-programe u koje je uvršten Put Zrinskih, stoga bi bila vrlo važna izgradnja puta do Šenkovca, pogrebnoga mjesta Zrinskih.

PETRIBA – Kako je bilo planirano, potkraj travnja sastali su se pčelari iz Međimurja i Pomurja. Kolege iz Hrvatske razmotrili su način pčelarenja u Pomurju, kod raznih pčelara promotrili su punionicu, pogledali način vrcanja i izrade košnice. Prof. Nikola Knežić, dekan agronomskog fakulteta iz Zagreba, govorio je o novim nastojanjima u pčelarstvu, o uzgoju sorte pčela za oprašivanje biljaka u staklenicima.

FÍCÉHAZ – Osnovno obrazovno središte s pomoću svojega roditeljskog vijeća povodom Dana djece školarce je podarilo prekrasnim izletom na Mali Balaton. Svi učenici te ustanove boravili su na jezeru 12. svibnja, gdje su slušati i stručno predavanje o životu biljaka i životinja u narečenom prirodnom okolišu. Nedaleko od toga mjesta, u Zalaváru, pogledali su spomenik slavenskim vjeroučiteljima Ćirilu i Metodu.

SERDAHEL – Povodom Dana Zemlje, u Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ priređeno je natjecanje u izradi plakata u raznim tehnikama, u crtanju i fotografiranju. Mnogi su učenici napravili fotografije o ljepotama prirode, a i o njezinu onečišćavanju. Radove će ocijeniti nastavnici, i nagradit će ih.

SERDAHEL – Vlasnik ugostiteljskog objekta Franjo Tot odlučio je da će za mještane povremeno organizirati programe kako bi ih okupio i potaknuo druženje u selu. Po međimurskom primjeru, 30. travnja priređeno je natjecanje u klanju svinja. Na žalost zainteresiranih je bilo malo zbog neprestane kiše, no četiri ekipe ipak su uspješno obavile svoj posao, pa ukusna hrana i veselo raspoloženje nisu nedostajali. Dogovoreno je da će prirediti i natjecanje u pripremi gastronomskih specijaliteta.

MURSKO SREDIŠĆE – Taj pogranični grad u Hrvatskoj, 14. svibnja slavi svoj dan. Radi toga 12. svibnja održat će se svečana sjednica Gradskog vijeća na kojoj će se sastati predstavnici male euroregije koju tvore Bad Radkesburg, Lendava i Lentiba.

ČAKOVEC – U Muzeju Međimurja predstavnici Kuratorija Domovinske zaklade „János Bólyai“ iz Budimpešte 27. travnja predali su poprsje Nikole Zrinskog. U tome gradu 30. travnja održan Dan je Međimurske županije na kojem je bio nazočan i predsjednik Republike Hrvatske Stipe Mesić. Na proslavu bio je pozvan i predsjednik Republike Mađarske László Sólyom, međutim, zbog drugoga kruga stranačkih izbora bio je spriječen.

Opraštanje maturanata u HOŠIG-u

Svi volimo početak svibnja: dani su sve svjetliji, cvijeće, procvale voćke i njihov divan miris okružuju nas, a zbog čega nam svibanj ostaje u sjećanju jedinstven, to je opraštanje maturanata – naših maturanata Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakčkog doma u Budimpešti. Ponovno odlazi jedan naraštaj čiji smo razvoj pratili čak od prvog razreda osnovne škole. Nema ih mnogo (do godine će ih biti dvostruko više): *Daniel Abed-Hadi, Anita Filipović, Athena Georgopulu, Belma Kovačević, Toma Oros, Anita Rittgasser, Emese Szabó, Grga Tot*, a dvojica njihovih prijatelja su u Zagrebu, odnosno u Americi. Oproštajna svečanost priređena 6. svibnja s početkom u 11 sati u školskom predvorju, posvećena je njima.

Svečanost su maturanti započeli obilaskom škole u pratnji svog razrednika Žolta Ternaka i organizatora, dvaju 11. razreda i njihovih razrednica Tereze Haklić-Hegedűs i Mire Šarošac, uz hrvatske i mađarske oproštajne pjesme. Uime 11. razreda maturante je pozdravila s hrvatskom pjesmom Eva Horvat, učenica 11.a razreda. Nakon toga su slavljence nastupale skupa, otmjeno prikazanim grčkim plesom. Uime 11. razreda maturante su opraštali na hrvatskom jeziku Ivan Šibalin, učenik 11.b, a na mađarskom Adriana Márton iz 11.a razreda. Učenici 12. razreda opraštali su se od nas zadnjim svečanim nastupom u školi. Svoj program započeli su mađarskim recitalom u izvedbi Athene Georgopulu koja je nagrađena na svim natjecanjima u kazivanju poezije i proze. Nastavili su zajedničkim pjevanjem hrvatskog hita Idu godine. Zatim je slijedio najvažniji dio njihova programa: svečani govor na dva jezika, sažimanje njihova školskog iskustva kod nas, i poruka za sljedeće naraštaje. Svojim lijepim, toplim i dirljivim oproštajnim govorom ostavile su

dojam nadarenih, osjetljivih, zrelih mladih ljudi Belma Kovačević – koja se istakla ne samo u učenju nego i u uspješnom polaganju jezičnih ispita visokog stupnja iz njemačkog, engleskog, mađarskog jezika, u recitiranju, u organiziranju i tehničkoj izvedbi zajedničkih razrednih programa, i Anita Filipović – uvijek vesela, istaknuta odbojkašica Športskoga kluba Vasas, koja je osvojila sve nagrade što se može osvojiti: 2005. godine Juniorska odbojkašica, 2005. na Prvenstvu Mađarske odraslih zlatna medalja u ekipi, 2005. na Prvenstvu Mađarske juniorska zlatna medalja u ekipi, 2006. na Juniorskom prvenstvu Mađarske 1. mjesto u ekipi, 2006. na Kupu Mađarske 1. mjesto u ekipi i prije nekoliko dana na Prvenstvu Mađarske 2. mjesto u ekipi. Svoj svečani program maturanti su završili sa Severininom pjesmom Prijateljice, zapaljujući svijeće vječnom prijateljstvu. Na poziv učenice 11.b razreda Klauđije Šuhajda, Emese Szabó i Grga Tot privezali su za uspomenu vrpce maturanata 2002. – 2006. godine na stijeg HOŠIG-ove zastave, ustupivši time svoje mjesto najstarijem naraštaju sadašnjim 11. razredima, njihovim predstavnicima Kristini Karagić i Viktoru Kékesiju, učenicima 11.b razreda.

Uime Hrvatske gimnazije od slavjenika se oprostila doravnateljica Mirjana Karagić. Svojim govorom punim ljudske topline, otvorenosti i ljubavi dodala je opraštanju dimenziju profesora koji uzdiže sve novije i novije naraštaje stvarajući time budućnost, a nakon njihova odlaska kao dio sebe i svoje priče čuva ih u svome sjećanju. Osjećajući prisnost trenutka: „Koliko treba truda, strpljenja, volje i ljubavi da bi dijete izraslo u čovjeka, tek sada vidimo kada stojite pred nama lijepi, smireni, stasiti, samouvjereni osamnaestogodišnjaci, a vi ćete znati kad sutra napustite ovu školu, koliko smo uvijek vezani. Zato kažem da se ne opraštamo jer vas očekujemo nakon mature da nas izvijestite o svojim upisima na više i visoke škole, da nas posjetite na našim priredbama, da s nama podijelite radosti utemeljenja svojih obitelji i rođenja svoje djece. Ovakve spone koje izgrađujemo tolike godine zauvijek nas vežu i govore o onoj ljudskoj dimenziji naših odnosa koja ne postoji u većini drugih škola”, ona se svakom obratila osobno, ističući njihove rezultate, razvoj, posebnost. Poruka njezina govora „Lako je postati učen, ali je teško postati čovjek” lijepo se odazvala u posljednjoj točki svečanosti, u programu navedenoj kao iznenađenje. Maturanti su okružili svoga dragog razrednika, profesora Ternaka i njemu u čast otpjevali oproštajnu pjesmu, pjesmu ljubavi i zahvalnosti. Ove je godine opraštanje naših maturanata bilo posebno dirljivo i nezaboravno. kbj

Udvarsko veselje

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave u Udvaru je 6. svibnja već četvrti put priređen dan posvećen hrvatskoj kulturi, tzv. Udvarsko veselje. U sklopu programa organizatori su ove godine priredili tamburaški festival na kojem su sudjelovali razni tamburaški sastavi kao što su: Söndörgő-Vujičić, Koprive iz Petrova Sela, Vizin pod vodstvom Zoltána Vízvárija, Baranja iz Pečuha, Zora, Orašje iz Vršende i mjesni Veseli Udvarci. Na obnovljenoj otvorenoj pozornici sve su skupine odsvirale svoj repertoar u kojem smo mogli čuti baranjske, podravske melodije, bačke, gradišćanske i šokačke pjesme iz okolice Mohača. Program je vodio Tomo Füre, urednik i voditelj Hrvatskog uredništva Mađarskog radija. Manjinska samouprava, inače, planirala je ugostiti i dva tamburaška sastava iz Hrvatske, ali zbog financijskih poteškoća to, na žalost, nije uspjelo. Budući da je u prethodnim godinama ugostila razne folklorne i plesne ansamble, ove je godine željela zabaviti publiku s izvrsnim tamburašima. Malobrojni, ali zahvalni gledatelji na ovoj priredbi imali su čast poslušati izvrsnu tamburašku glazbu. Svirači su doista sve dali od sebe da gledateljima pruže što veće zadovoljstvo.

Nakon svečanoga programa svi su svirači zajednički odsvirali kolo u kojem je publika posebno uživala. Potom je Samouprava ugostila sve sudionike u mjesnom domu kulture. Na zajedničkoj večeri opet je prevladala ljubav prema glazbi. Svirači su ponovno izvadili svoja glazbala i počeli svirati po želji mještana. Tambure su odzvanjale do kasno u noć, a veseli mladi i stariji bezbrižno su uživali u narodnoj glazbi.

Hrvatska manjinska samouprava, inače, u tom sastavu počela je djelovati prije četiri godine, naime, tada su mladi, nadareni mješ-

tani preuzeli manjinsku samoupravu. Tada im je najvažniji cilj bio da Hrvatima u Udvaru godišnje jedanput na kulturnim priredbama prikažu ljepote hrvatskog folklor. Samouprava osim toga mjesečno za mlade zaljubljenike folklor priređuje plesanicu. Ondje mogu sudjelovati sva djeca ne samo iz Udvara nego i iz susjednih naselja. Lani su izdali i zidni kalendars na kojem vidimo sudionike Udvarskog veselja 2005. godine.

Kada smo predstavnike samouprave upitali što planiraju za buduću, još nisu mogli posve točno odgovoriti jer ne znaju što donose mjesni izbori. Jedno je sigurno: ova tradicionalna priredba ne smije se prekinuti – rekao je predsjednik Samouprave Stevo Emberović.

Renata Božanović

PETROVO SELO – Na Vazam je izašao List petroviske Hrvatske manjinske samouprave. Prvi broj *Petroviskoga glasnika* u ovom ljetu, strukturalno izgleda onako kot i prlje. Na naslovnoj stranici moremo preštati visti Hrvatske manjinske samouprave iz pera potpredsjednice Edite Horvat-Pauković ka nas obavisti kolikimi su sudjelivali na usmenom i pismenom jezičnom ispitu i kako je manjinsko tijelo nabavilo za školare dvi tambure ter primila pečuške glumce u prošlom periodu. Nadalje stoji manjinskoj samoupravi na programu pinezno potpomagati školsko putovanje u Hrvatsku, a i Čitalački tabor koji se održava u augustušu u Gornjem Četaru. Med visti Seoske samouprave notarušica Mária Dely informira stanovništvo o djelu zastupništva. Kuratorij Zaklade za Petrovo Selo je ocijenio jako uspješnim maskenbal, koji se svako ljetu priređuje, a iz dohotkov podupiraju djelovanje seoskih društav (14). U tekućem ljetu ova organizacija nastavlja polipšavanje sela, područja oko spomenikov i sadjenje drivlja ter kitic na seoski ulica. Farnik Ivan Schneller u vazmenom očekivanju sa svečanimi porukami razveseli hrvatske štitelje. Za ovu priliku crtež Barbare Windisch krasi ovu stranicu. Polag toga se ovde najdu još izvješćaji iz odgojno-obrazovnih institucij, najnovije informacije Črljenoga križa, a o minulom periodu daje detaljni pregled i Hrvatsko kulturno društvo *Gradišće*. Redateljica u mjesnoj kazališnoj grupi Ana Škrapić-Timar pod naslovom „Od Razočaranja do Petroviske svadbe“ piše o igrokazačkom djelovanju. Rajmund Filipović, novoodibrani predsjednik Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, pak s kipici i hrvatskimi redicami daje prik doživljaje, pobrane na Danu sridnjoškolcev u Beču, kade su šestimi boravili iz Petrovoga Sela. U dodatku ovoga lista Čaba Horvath, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Petrovom Selu, je informirao još stanovništvo o približavajući manjinski izbori.

GORNJI ČETAR – U dojdućem školskom ljetu prvi razred će početi 22 mališanov, med kimi će se nek osmimi učiti po hrvatski. Ljetos u osmom razredu školovanje će zgotoviti 21 učenika, tako će i u budućnosti biti u ovoj ustanovi kih 135 dice ke podučava 17 učiteljev. Med njimi tri hrvatskogovoreće pedagoginje su zadužene za hrvatsku nastavu. Školski stroški za ovo ljetu su kih 65 milijun forintov.

Susret s pjesnicima

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, 24. travnja u pečuškom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže održano je književno popodne i susret s pjesnicima Stjepom Mijovićem Kočanom i pjesnikinjom Mirjanom Smadžil Pejaković. Učenicima okupljenim u školskome predvorju pjesnike je predstavio književni povjesničar Stjepan Blažetin koji je u svome slovu istaknuo kako se on kao učenik, u svom rodnom selu Serdahelu sreo na književnoj tribini sa Stjepom Mijovićem Kočanoam i ne sluteći kako će ga upravo on za nekih tridesetak godina predstavljati nekim drugim mladim Hrvatima u Pečuhu. Pozvao je djecu da čitaju poeziju i da se raduju pjesničkoj riječi, a potom su pjesnici u nevezanom razgovoru predstavili sebe, svoj životni i pjesnički put. Zanimljivo je ovdje napomenuti kako je Kočan svestran čovjek koji se bavi novinarstvom, pedagogijom, redateljstvom, piše scenarije, sastavlja antologije pa ga mi ponajbolje i poznajemo kao sastavljača antologije Skupljena baština u koju je uvrstio i jednoga hrvatskog pjesnika iz Mađarske, Josipa Gujaša Đuretina. Skupljena baština, Suvremeno hrvatsko pjesništvo 1940. – 1990., antologija je koju su izdale Školske novine 1993. godine, a suizdavači su bili Hrvatska matica iseljenika i Savez Hrvata u Mađarskoj.

Pjesnikinja Marija Smadžil Pejaković od svoje 16. godine živjela je u Njemačkoj, a nedavno se vratila u domovinu. Njezin pjesnički rad odlikuju pjesme u prozi i aforizmi. Pjesnici su djeci čitali svoje pjesme i aforizme. Istoga dana Stjepo Mijović Kočan na Odsjeku za kroatistiku i slavistiku Sveučilišta u Pečuhu, studentima kroatistike predstavio je film „Milošević ili moralna vertikala”, za koji je napisao scenarij i koji je režirao. Radi se o filmu koji priča kako to kaže autor o „našem Miloševiću”, Anti Duju Milošu, pjesniku rođenom 1920. godine u Boki Kotorskoj, pjesniku katoličke inspiracije, znanstveniku, svojevremenom predsjedniku Uneskova odbora za arhivistiku, Hrvatima čija je supruga, kakve li zanimljivosti, Mađarica. O njemu u filmu govore istaknuti

bokokotorski intelektualci, a predstavljeno je i materijalno i duhovno bogatstvo bokokotorske pomorske obitelji, te se daje zanimljiva slika suvremene Boke Kotorske i Hrvata koji žive u njoj.

Zagrebački književnici u HOŠIG-u

Na poziv Hrvatske državne samouprave, 24. i 25. travnja u Pečuhu i Budimpešti boravili su književnici iz Zagreba, pjesnikinja Mirjana Smažil Pejaković i Stjepo Mijović Kočan, koji su se predstavili i na Tjednu hrvatskoga jezika, kulture i znanosti priređenom u našoj budimpeštanskoj školi.

U ime učenika i djelatnika škole drage goste pozdravila je doravnateljica Mirjana Karagić, a u ime HDS-a referentica Zdenka Šibalin.

Pjesnikinja M. Smažil Pejaković i pjesnik S. Mijović Kočan, nakon kraćeg uvoda, predstavili su jedno drugoga, te čitali pjesme, basne i aforizme, jednom riječju upoznali nas sa svojim književnim radom. Nizala su se djela iz Kočanovih zbirki pod naslovom Ulovljen u jeziku; Basne u stihovima, Sred zavičajnih nebesa; E da mi je; Na bijeloj lađi i Kućak s Prevlake, te pjesme u prozi i aforizmi iz knjiga gđe Pejaković: Brodolom sretna svijeta i Neozbiljan život ozbiljna je stvar.

Stjepo Mijović Kočan rođen je u Gjurinici (Konavle) 1940. g., a školovao se na Grudi, u Dubrovniku i Zagrebu, gdje je završio Filozofski fakultet i doktorirao. Pola stoljeća djeluje gotovo u svim vrstama hrvatske književnosti. Objavio je 25 knjiga, najviše zbirki pjesama, s oko tisuću naslova. Zastupljen je u Zlatnoj knjizi hrvatskoga pjesništva od početka do danas, a s pet naslova u Antologiji hrvatske dječje poezije, Antologiji kajkavskog pjesništva i Sto hrvatskih soneta. Osim pjesništva bavi se pisanjem oglada, kritike i polemike. Sastavljač je hrestomatije Skupljena baština (1993.), izbora hrvatskoga pjesništva od 1940. do 1990., te antologije Pobrana baština (2001.) od sto hrvatskih autora sto pjesama iz 20. stoljeća. Režirao je 50-ak televizijskih dokumentaraca, reportaža, dvije dokumentarne tv serije. Predavao je na sve tri razine obrazovanja: u osnovnom, srednjem i visokom školstvu. Jedan je od pionira hrvatskoga tv novinarstva.

Pjesnikinja Mirjana Smažil Pejaković rođena je u Mašičkoj Šagovini 1955. g., a odrasla je u Dežanovcu kod Daruvara. Od svoje 16. g. živi u Njemačkoj, piše i na njemačkome. Vrativši se u Hrvatsku, aktivno sudjeluje u novogradiškim književnim krugovima. Brojni su joj aforizmi objavljavani u tisku Tren, a za kratko prozno djelo dobitnica je prve nagrade. Poslije dvije kolektivne zbirke pjesama objavila je i dvije samostalne: Tvrdna nježnost (1994.) i Brodolom sretna svi-

jeta (1998.). Neke su joj pjesme uglazbljene, a i sama sklada. Po dolasku u Zagreb (1995.) nastavlja prekinuto školovanje i diplomira na Učiteljskoj akademiji. Njezini aforizmi sabrani u knjizi „Malo smijeha, više boli; neka suza, zrnice soli” jesu „čas podrugljivi, čas dosjetljivi; čas satirični, čas šaljivi; čas naivni, čas mudri; čas zabavni, čas gorki (...), nisu izraz časovite inspiracije ili pretenzije. Oni izražavaju prvenstveno zaokružen pogled na svijet, na vrijeme i prostor u kojima živimo”

m. d.

Priznanje

Na samboteljskoj Visokoj nastavničkoj školi „Dániel Berzsényi” svake godine priređuju se Dani Dániela Berzsényija, poznatoga mađarskog književnika. Na otvorenju ovogodišnjih Dana, rektor Visoke škole, prof. dr. Karlo Gadanji, uručio je priznanje predsjedniku Hrvatske državne samouprave dr. Miji Karagiću – koji je promaknut u sveučilišnog docenta.

Trenutak za pjesmu

Stjepo Mijović Kočan

Zvijezde rodnog mi doma

Zvijezde rodnog mi doma
cijelog života sjaje
kupola treperi pa je
zlata i blistava kroma

u slutnji mitskih atoma
zavičaj srce domaje
snagu i ustrajnost daje
duši mi intimna gnoma

te žalim stvorenje svako
gradskih što od svjetala
kroz krpe smoga i kala

nikada nije baš tako
ćutjelo nebo – da štala
s Isusom – crta se lako ”

(Jer, kako bih živio
bez zvijezda?!)

Hrvatski ljetopis

Zov vremena II

(...) Upravo me ta činjenica ponukava da se zalažem za jačanje društvene baze Saveza Hrvata, podstrekom za organiziranje mjesnih organizacija, članstva, (članarine?!) konkretnom a ne fantomskom pripadanju jednog društva, udruženja, organizacije. Dakako da se u tom poslu treba oslanjati prvenstveno na naše institucije, roditeljske zajednice, postojeća društva, udruženja klubove, upravo na ona, koja raspolažu moći mobiliziranja šire ili širih sredina. U tom zrcalu se nazire cesta, koja vodi ka obnovi i jačanju konkretne društvene baze, kao jedne od najvažnijih pobuda kongresa. Kao jedna od najvažnijih pobuda kongresa, trebala bi biti postupna smjena generacija u tijelima Saveza Hrvata. Uхватiti korak budućnosti, a sa time i opstanak naše narodnosti možemo upravo danas, kada u redovima naše inteligencije uspijevamo pronaći grupicu mladih, talentiranih stručnjaka, koji razmišljaju novim duhom vremena, bliski svojim generacijama, možda i znaju što i kako hoće, samo nisu propitani, proispitani, saslušani, jer se oni uz našu odlazeću generaciju trebaju uz naše savjete doučiti, podučiti, zaraditi, potvrditi, iskustvo steći i predati. Sljedećoj, za njima nastupajućoj generaciji. Ukoliko taj korak sada u sudbonosno vrijeme donošenja Zakona, Izbora ne uhvatimo iza nas će vjerojatno „vjetrovi samoće“ pjevati pjesme prolaznosti. (...) **dobra i točna informiranost potpomaže iskreno i realno viđenje i uspjeha i problema uz ljudsko humano vrednovanje propuštenoga i postignutoga. (...)**

Stipan Blažetin

Hrvatski glasnik, 19. III. 1993.

Program Hrvatskoga kazališta Pečuh za svibanj 2006.

16. svibnja 2006., s početkom u 15 sati:

Miro Gavran: Veseli četverokut – komedija
Mjesto: Starin

18. svibnja 2006., s početkom u 18 sati:

Otvorenje izložbe umjetnice Tatjane Politeo
Mjesto: Galerija Csopor(t)-Horda

23. svibnja 2006., s početkom u 18 sati:

Promocija romana

Veljka Barbijera: Dioklecijan

Mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh

25. svibnja 2006., s početkom u 18 sati u Pečuhu – Književna večer časopisa Jelenkor: És a

Dráva csak folyt (slavonska hrvatska proza)

Valoviti Balaton (antologija suvremene mađarske novele)

Najnoviji broj „Pogleda”

Korica u modernome stilu najnovijega broja časopisa „Pogledi”, na kojem su u pozadini tipkana slova zamagljena, gotovo nevidljiva, tek naslućuju da postoje, a šifra za cijenu prodajne robe jasna, istaknuta, asocira me na današnji svijet materijalnih, a ne kulturnih i društvenih vrednota. Naravno, drugom može značiti nešto drugo naslovnica koju je izradio László Scheffer, ali mislim da časopis za kulturu i društvena pitanja Hrvata u Mađarskoj čitateljima nudi nešto novo, sadržajno i korisno.

Croatikino izdanje u uređivanju Stjepana Blažetina i Dinka Šokčevića te uredništva Hrvatskoga znanstvenog zavoda u Mađarskoj na 110 stranica sadrži razne tematike i žanrove.

Odmah na početku časopisa nalazimo intervju s Péterom Esterházyjem, koji je načinio Stjepan Blažetin, prevoditelj Esterházyjevih novela. Jest da je razgovor datiran još veljače 2003. g., ali obuhvaća vazda zelena pitanja književnosti i povijesti. Inače, u časopisu možemo naći i dvije prevedene novele mađarskog pisca iz njegove knjige „Žena”.

Listamo li časopis od početka, novinarski stil zamijenit će književni, i to pjesme Đure Frankovića (6), Stjepana Blažetina (4), Milovana Mikovića (8) i Andi Novosela, gradišćanskohrvatskoga pjesnika (7). Marko Dekić Bodoljš javlja se s proznim tekstom u laganijem stilu, anegdotom „Zašto muškarci žmirkaju”.

Misaona proza Stipana Švrake o proteklim vremenima u diplomaciji i pokojnom tamburašu Janiki Balažu sadrže vrijedne misli o čovjeku koji se nalazi na bilo kojoj dužnosti, jer i on je samo od kosti, mesa i kože: „Svaki se čovjek mora opustiti da bi odstranio onu službenu

masku i pogledao očima običnog čovjeka, da se nasmiješi pravim, a ne umjetnim osmijehom”. Prepiske Zoltána Csuke s Miroslavom Krležom priredio je Đuro Franković. One su odraz vremena i svjedoče o poteškoćama prevodenja. Iz Frankovićeva pera čitatelji se mogu upoznati i s aktivnošću pečuških Hrvata u 19. stoljeću, te o utemeljenju i djelovanju Ilirske čitaonice.

Dinko Šokčević opet je istražio zanimljive napise o hrvatsko-mađarskim odnosima iz mađarskog tiska 1905. g. O književnom djelovanju Orsatá Pucića, dubrovačkoga plemića iz sredine 19. st., piše Katja Bakija.

Sanja Vulić u 4. dijelu „Govori Hrvata u Mađarskoj” piše o pomurskim Hrvatima u kojem je sažeto tko je istraživao kajkavski dijalekt u Pomurju i kako je zabilježio njegove specifičnosti.

Zadnji napis u časopisu koristan je za sve one koji često posežu za bilo kakvim mađarsko-hrvatskim rječnikom. Ernest Barić pod naslovom „O jednom (dobrano) promašenom mađarsko-hrvatskom rječniku” piše kritiku o mađarsko-hrvatskom džepnom rječniku što ga je izdala Izdavačka kuća Libertas 2003. g. Već je na njegovoj naslovnici zavaravajući podatak o broju natuknica i značenja. G. Barić je pronašao u njemu i niz grešaka refleksa jata, npr. umjesto „uspjeh” piše pogrešno „uspjeh”, u njemu se nađu i problemi glagola svršene i nesvršene radnje, prisutnost stranih riječi koje se mogu zamijeniti dobrima domaćim. Onima koji se bave hrvatskim jezikom skreće pozornost na to da treba dobro odabrati knjige kojima se služimo.

U novome broju „Pogleda” čitatelj nalazi napise različitog karaktera, dobiva mogućnost da provede nekoliko minuta u misaonom raspoloženju, a pronalazi i nove informacije o povijesti, književnosti i jeziku.

beta

Predavanje o Nikoli Tesli u HOŠIG-u

Godinu 2006. Vlada Republike Hrvatske proglasila je Godinom Nikole Tesle u povodu 150. obljetnice rođenja velikoga, po cijelome svijetu poznatoga hrvatskog znanstvenika. I naša ustanova, Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom u Budimpešti, htjela se priključiti brojnim manifestacijama posvećenim Nikoli Tesli. Na svečani završetak našega Mjeseca hrvatskoga jezika, kulture i znanosti, 28. travnja, glavni organizatori, članovi Prirodoslovnog aktiva priredili su predavanje o njemu. Svečani ugođaj osiguravalo je mjesto i publika: predavanje je održano u predvorju, pred svim našim učenicima, profesorima i pozvanim gostima. Predavanje su posebno učinili zanimljivim sami predavači: naši učenici 11.b razreda, dva Viktora, Müllner i Kékesi. Viktor Kékesi je započeo predavanje sažeto prikazujući Teslin život, stvaralaštvo, a Viktor Müllner je nastavio s Teslinim pronalascima, izvođenjem pokusa u svezi s naizmjeničnom strujom. Nakon njihova predavanja slijedio je svečani završetak cijeloga Mjeseca hrvatskoga jezika, kulture i znanosti, i to govorom doravnateljice Mirjane Karagić, recitalima Orsolye Lenthár (1. r.), Franciske Körmendi (9. r.) i Gabora Ivanova. Zatim je nastupio već nestrpljivo čekani trenutak dodjele nagrada. Nagrade izdavačke kuće Croatiace za uspješno sudjelovanje u nagradnoj igri Hrvatskoga kalendara, koju je u ime glavne urednice Branke Pavić Blažetin, učenici 3. razreda Nikoleti Plantak uručila knjižničarka Klara Bende-Jenyik. Vrhunac završne svečanosti pak bila je dodjela nagrada na Eko-kvizu koju je obavila glavna organizatorica kviza profesorica Anica Petreš Németh. Ekipa 10.b razreda osvojila je 1. nagradu: putovanje na Jadran, čiji je pokrovitelj Hrvatska manjinska samouprava XV. okruga grada Budimpešte; 2. nagradu dobila je ekipa 8. razreda: izlet brodom u Ostrogon; 3. je nagrada od hrvatskih prirodoslovnih knjiga pripala ekipi 9. razreda, a ekipa 11.a razreda za osvojeno 4. mjesto dobila je tortu. Ni ostali sudionici nisu ostali bez nagrade, jer su svi natjecatelji dobili knjigu Povijest i zemljopis Hrvatske. Na kraju priredbe, u ime svih naših učenika i djelatnika profesorica Petreš zahvalila je sponzorima, predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave XV. okruga Stjepanu Kuzmi i predstavnicima budimpeštanske tvrtke gospođi Šibalin. Tijekom travnja imali smo mnogo zanimljivih sadržaja, počev od pisanja pisanica, preko otvaranja fotoizložbe Đačke samouprave, posjeta zagrebačkih odgajateljica našem vrtiću, književnog susreta, novinarske radionice, natjecanja u kazivanju poezije i proze, ekološkoga kviza do učeničkog predavanja. S puno lijepih doživljaja napustili smo školu da provedemo produženi vikend zaslužnim odmaranjem. *kbj*

Vazmeni seminar Manjine europskih narodnosti (MEN) u Pečuhu

Zopet su se našli mladi predstavnici narodnih grup iz različitih zemalja Europe, od 8. do 14. aprila u Pečuhu. Na ljetosnjem seminaru Manjine europskih narodnosti su sudjelovali od HAK-a (Hrvatski akademski klub u Beču) predsjednik Joško Emrich, Jacky Hammingway, Julia Palatin, Benjamin Rozsenich, David Karall kao i Štefan Emrich ki je istodobno i tajnik MEN-a. U dodatku je s njimi putovala i naša delegacija, pokazujući kako se živi prez granic ponovo skupa u Gradišću. U zastupničtvu Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj, kao vanjski član te organizacije, bili su poslani na to spravišće novi predsjednik Društva Rajmund Filipović iz Petrovoga Sela, potpredsjednik Petar Mogyorósi i Ladislav Sabo iz Koljnofa.

Kako svako ljeto, mladina se najprlje upoznava sa situacijom dotične manjine kaj se nalazu ter se predstavlja i manjinska politika date države. Tako su i ovput u Baranjskoj županiji doznali mladi da 1,1 milijun ljudi je pripadnik 13 narodnih grup i da živu u ovoj multikulturalnoj zemlji, ča je 10,8% stanovništva u Ugarskoj. Va djelatni krugi su se bavili različitim zadacima: **suradnjom manjine** – u koj smo se potrudili prepoznati važnosti europskih kontaktova, **manjinskim zakonima u Ugarskoj** – kakova je situacija, ča je lani preminjilo ... **moderniziranjem manjine** – kako bi se moralo dalje premišljavati i se razvijati ... **manjinskom umjetnošću vani na placi** – kako se predstavlja manjina u reklamama na posterima ter plakata ... i **manjinom preko granice** – kakova je npr. socijalna situacija Romova u Ugarskoj i ča imadu oni perspektivu za budućnost ...

Ovput se je biralo i novo predsjedništvo. Uz potpredsjednice Chatrine Josty od reto-

romske manjine (Švicarska) i gradišćansko-hrvatskoga tajnika Štefana Emricha, novi predsjednik je postao Aleksander Studen-Kirchner od KSSŠD, za drugu potpredsjednicu Sorpinkinja Christiana Walde iz Nimške, a za blagajnicu je odabrana Nimica iz Ugarske, Katalin Sebők od GJU-a. Za kontrolne posle će biti i nadalje odgovoran danski Nimac Jan Schumann.

Ljetos su sve manjine napravile skupnu rezoluciju za zemlje. Predstavnici DGMU-a s nimškom manjinskom organizacijom GJU su napisali skupnu rezoluciju prik MEN-a za ugarsku Vladu, očekujući da bude bolji marketing za manjine, da budu detaljnije predstavljene u Ugarskoj živeće manjine, ne samo Ugri izvan hatara, ter da dobivaju već prostora u ugarski mediji.

HAK i DGMU su djelomično skupni plan sastavili za tekuće ljeto. To znači da gradišćansko-hrvatska mladina jur zaista razmišlja u ujedinjenju trozemaljskoga Gradišća. U budućnosti želju čim već kontaktirati i u glavnom skupadonesti mladinu iz svakoga hrvatskoga sela iz Austrije, Slovačke ter i Ugarske. Mladi su se još dogovorili da čedu se va budućnosti skupa boriti za manjinska prava na europskoj razini. Sljedeći seminar MEN-a će biti u Subotici, od 5. do 10. septembra, istovrimeno kad se priredjuje i velika manifestacija Hrvatskoga akademskoga kluba, Dan mladine (ovput u Uzlopi). Na tom spravišću u Vojvodini tema će biti „Balkanska šarolikost“. Pred spomenuti priredba će se još strefiti mladina na tradicionalnom taboru DGMU-a od 3. do 6. augustuša u Nardi, kamo organizatori jur sada srdačno pozivaju ne nek mladinu!

Petar Mogyorósi

Manjine u reklama na placi

Tjedan hrvatskoga jezika u HOŠIG-u

Školsko natjecanje u kazivanju poezije i proze „Dragutin Tadijanović“

U sklopu ovogodišnjega Tjedna hrvatskoga jezika, kulture i znanosti održanog u budimpeštanskom HOŠIG-u od 24. do 28. travnja, 27. travnja održano je tradicionalno školsko natjecanje u kazivanju poezije i proze na hrvatskom jeziku. Školskom natjecanju prethodila su prednatjecanja po razredima, gdje su odabrani najbolji interpretatori koji su imali čast nastupiti pred velikim školskim slušateljstvom uz burni pljesak nakon svake izgovorene riječi. Učenici su se natjecali pred dva ocjenjivačka suda, u nekoliko kategorija.

Petra Matola

Učenici osnovne škole natjecali su se pred ocjenjivačkim sudom kojim je predsjedavao dr. Živko Gorjanac, predavač na Bajskoj učiteljskoj školi, a uz njega bili su profesorica Mira Šarošac, bivša učenica HOŠIG-a Edina

Evelin Vogel

Budavari, te predstavnik dačke samouprave Viktor Müllner. Natjecali su se u tri kategorije: kategorija 1.-2. razred, pobijedila je Orsolya Lenhár, 1. r., s pjesmom Vesne Parun: Miš i gušter; kategorija 3.-4. razreda, pobijedio je Danijel Kvarda, učenik 4. r. s pjesmom Luke Paljetka: Na dvoru kralja Pampulina; kategorija 5.-8. r., gdje su prvo mjesto podijelili Inez Kvarda s pjesmom Enesa Kiševića: Pjesma o odraslima, i Nerina Petrevsky s pjesmom Dragutina Tadijanovića: Zemlja me zove, obadviije učenice petog razreda, dok je posebnu nagradu za interpretaciju kačmarske narodne pripovijetke Ež, kraljev zet dobio učenik 6. r. Marko Rus.

Učenici gimnazijskih razreda natjecali su se pred ocjenjivačkim sudom kojim je predsjedavala glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin, a uz nju bili su mu članovi profesorica Jelica Pašić Draško, bivša učenica Dora Molnar, te predstavnica dačke samouprave Luca Vereš. Učenici gimnazijskih razreda natjecali su se u dvije kategorije: kategorija 9.-10. r. u kojoj je prvo mjesto pripalo Evelin Vogel, učenici 10. razreda za interpretaciju Kranjčevićeva ulomka iz Mojsija, i kategorija 11.-12. r., u kojoj je prvo mjesto pripalo Petri Matola, učenici 11. r. za interpretaciju pjesme Božice Jelušić: Kajakavska ruža. Posebnu nagradu osvojila je učenica 9. r. Franciška Körmendi za interpretaciju pjesme Jolanke Tišler: Na veke su te šibali.

Predsjednici ocjenjivačkih sudova morali su zaključiti kako su davno sudjelovali toliko uspješno u školskom natjecanju u kazivanju poezije i proze na hrvatskom jeziku. Djeca su bila veoma dobro

pripremljena, a cijelo natjecanje proteklo je u znaku pjesnika Dragutina Tadijanovića, po kome je i nazvano, tako da su mnogi učenici kazivali upravo Tadijanovićeve stihove. Izabrani su stihovi primjereni njihovoj dobi, i osnovnoškolskoj i gimnazijskoj.

Mene su posebno očarali gimnazijalci s veoma teškim i misaonim stihovima, koji su ih kazivali s toliko snage i uvjerljivosti kao najbolji glumci. Stipan Blažetin, Marinko Kovačević, Enes Kišević, Josip Gujaš Đuretin, Tin Ujević, Vesna Parun, Dobriša Cesarić, Jolanka Tišler, Josip Pupačić, Vlado Gotovac, S. S: Kranjčević, Arsen Dedić, Božica Jelušić, Musa Ćazim Ćatić uz Dragutina Tadijanovića bili su toga dana u posjetu budimpeštanskoj školi, a njihovi su stihovi odzvanjali školskim predvorjem uz pljesak okupljene djece. Toliko oduševljenih navijača i toliko ljubitelja pjesništva na jednome mjestu bilo je, moram reći, pravo osvježenje za vašu novinarku te neponovljivo iskustvo i doživljaj.

Branka Pavić Blažetin

Najbolji recitatori budimpeštanske hrvatske škole

Osnovna škola:

1.-2. razred

1. Orsolya Lenhár, 1. r.
2. Erik Kónya, 1. r.
3. Eva Pakozdi, 2. r.

3.-4. razred

1. Danijel Kvarda, 4. r.
2. Szabolcs Szilágyi, 4. r.
3. Vinko Gerenčer, 4. r.

5.-8. razred

1. Inez Kvarda, 5. r. i Nerina Petrevsky, 5. r.
2. Ilderina Kovačević, 5. r.
3. Marijana Boržak, 5. r.

Posebna nagrada: Marko Rus, 6. r.

Gimnazija:

9.-10. razred

1. Evelin Vogel, 10. r.
2. Bettina Méhes, 9. r.
3. Ivan Kvarda, 10. r.

Posebna nagrada: Franciška Körmendi, 9. r.

11.-12. razred

1. Petra Matola, 11. r.
2. Atena Georgopulu, 12. r.

Gradišćanske pedagoginje pohodile Hrvatsku Kemlju

Dokle su učenici gradišćanskih škol prilikom jezičnoga naticanja dokazali svoje znanje pred žirijem u školi, učiteljice, ke su u njevoj pratnji dospile u Kemlju, upoznale su se s nedavno obnovljenom i proširenom školskom zgradom. Domaća direktorica *Julika Andirkó-Nagy* spomenula je uz ostalo da je škola nedavno dobila na EU-naticanju potporu od već milijun forintov ter će od septembra upeljati nastavu s takozvanom stručnom kompetencijom. Zatim su pedagoginje pohodile Hrvatsku Kemlju ter u peljanju predsjednice Hrvatske manjinske samouprave *Marije Novič-Štipković*, pogledale su crkvu i posjetile grob gradišćanskohrvatskoga velikana *Mate Meršića Miloradića*. Otud je ravno put peljao u hrvatsku čuvarnicu *Šunašće*, kade je goste o tamošnjem odgoju informirala peljačica čuvarnice *Elizabeta Nemet*. Kratka kemljanska „vizita“ je završena u Hrvatskom klubu, u toj prostoriji ka je i srčeno kucanje hrvatskoga djelovanja u tom naselju.

-Tiho-

Pozivnica

Nažalost ovput ćemo se najti jednom turobnom prilikom.

Svaki od Vas zna da nas je *Nikoleta Kircknopf* lani naglo ostavila.

Zato 14. majuša, nedilju, željimo organizirati **SPOMEN-DAN** Njoj i za Nju. Srdačno pozivamo u prisički kulturni dom svakoga gdo ju je poznao i rado imao ter ju nosi med najlipšimi spominiki i želji te nedilje uz nje spominak, med nami biti.

Program

10.15 – Spravišće u kulturnom domu
11.00 – Sveta maša u mjesnoj crkvi
12.00 – Prijem u kulturnom domu.

Zviranjak – Prisičko hrvatsko društvo za očuvanje tradicije i polipšavanje sela

Jezično naticanje u Gradišću

Petrovišćani prez konkurencije

Pedagoški institut u Sambotelu, u glavnoj organizaciji savjetnice za jezik u Gradišću *Edite Horvat-Pauković*, svako ljeto priredjuje jezično naticanje za gradišćanske školare. Ovo regionalno mirenje znanja je i neko zrcalo o dosadašnjem djelovanju naših pedagoga, a i mogućnost za nagradjivanje onih učenikov ki su tijekom ljet odlične rezultate producirali iz ovoga školskoga predmeta. Ljetos 24. aprila, pondiljak, su se strefili najbolji školari hrvatskoga jezika u pratnji učiteljic u kemljanskoj osnovnoj školi. Po srdačnom prijemu svi diozimatelji su pogledali kratki kulturni program, kojega su od recitacijov, povidajkov do plesov pripravili sami domaćini. Zatim su naticatelji najprlje pismeno upravili djelatne listiće, a onda su položili „ispit“ po izvličenoj temi. Usmenu zadaću je ovom prilikom prvi put dopunio i opis slika, po kom su morali učeniki po svoji riči povidati što nek vidu na kipici. Tako je 15 školarov, od sjevera do juga iz šest škol, u tri kategorija, odgovorilo na stroga ili uprav na laka pitanja žirija, u sastavu *Mirka Berlakovića*, umirovljenoga direktora velikoborištofske Glavne škole, *Zlate Benčić*, bivše savjetnice za hrvatski jezik u našoj regiji, ter nje kolegice sadašnje gradišćanske nadzornice *Edite Horvat-Pauković*. Kemljanci su se pokazali pravim domaćinom. Školarom (ki su zgotovili naticanje) su držali zanimanje za ručno djelo, a pedagoginje su se donidob upoznale sa znamenitosti Hrvatske Kemlje. Do najčekanijih trenutkov, do proglašenja rezultatov je došlo za fanjskim objedom. Predsjednik žirija *Mirko Berlaković* nij mogao shraniti svoje oduševljenje, ter je

rekao da je svako ljeto veći nivo ovoga naticanja. Med dosadašnjimi naticanji, otkad on predsjednikuje u stručnoj komisiji, ov sadašnji sastanak je nazvao vrhuncem glede jezičnoga znanja svih naticateljev. Kako u prošli ljeti, tako i sada, sudeć po rezultati, moremo reći da jezik je još vik najjači na jugu Gradišća, još su se narodili ohrabrujući rezultati iz *Koljnofa* ter *Hrvatskoga Židana*, a znamda nigdor se neće rasrditi kada se napiše: ljetos su petroviski školari ipak ostali prez konkurencije. Pobjedniki (ki su osvojili prvo mjesto) po večljetošnjoj praksi će besplatno ljetovati u četarskom Čitalačkom taboru, od 31. julija do 5. augustuša. Naticanje su podupirali Pedagoški institut u Sambotelu, Croatica i privatni sponzori, a kemljanska škola ter Hrvatska manjinska samouprava u Kemlji s posebnim darom su presenetile sudionike. Dojduće ljeto će u Bizonji najti izabrane hrvatske osnovnoškolare.

-Tiho-

Rezultati po kategorija:

1. kategorija (4. razred)

- I. **Klaudija Škrapić** (Petrovo Selo),
- II. **Ivan Völgyi** (Koljnof),
- III. **Andrea Boršoš** (Gornji Četar)

2. kategorija (5.-6. razred)

- I. **Ivan Vujčić** (Petrovo Selo),
- II. **Aron Verhaš** (Gornji Četar),
- III. **Petra Egrešić** (Koljnof)

3. kategorija (7.-8. razred)

- I. **Petra Kapitar** (Petrovo Selo),
- II. **Kitti Kossuth** (Gornji Četar)
- III. **Ana Farkaš** (Hrvatski Židan)

U svakoj kategoriji su dobili Petrovišćani. Sliva *Klaudija Škrapić*, *Petra Kapitar* i *Ivan Vujčić*

Posjet odgajateljica HOŠIG-ovu vrtiću

Travanj je u HOŠIG-u Mjesec hrvatskoga jezika, kulture i znanosti. Nije izostao iz aktivnosti ni naš vrtić. Naravno, njegovi polaznici nisu sudjelovali na školskim predavanjima i natjecanjima, imali su druge programe.

Naš vrtić njeguje prijateljsku vezu sa zagrebačkim vrtićem Potočnica, na čiji su poziv naše dvije odgajateljice, teta Ljubica i teta Biserka, nekoliko dana provele u Zagrebu. Na poziv voditeljice našega vrtića Ljubice Gergič-Gyevvai, 27. travnja uzvratile su nam posjet njihove dvije odgajateljice, vazda raspoložene, pune kreativnih zamisli te ljudske topline i vedrine. Odgajateljice teta Kata i teta Marija vode mađarske skupine u Zagrebu, zato se naravno rodila zamisao o suradnji dviju ustanova radi razmjene iskus-

tava na polju manjinskog odgoja djece predškolske dobi, koja već sve manje donose sa sobom znanje materinskog jezika. Domaćice su organizirale lijep doček i bogat program za naše gošće: plesna zanimanja u vrtiću, zavirivanje na školsko natjecanje u kazivanju poezije i proze u predvorju, razgledanje znamenitosti grada Budimpešte, a navečer druženje uza zajedničku večeru u našem klubu, a sljedeći dan prikazivanje naše lijepe zgrade s brojnim kabinetima i zajednički posjet kazalištu. Nisu izostali ni stručni programi, posjet vrtiću Waldorf radi proučavanja alternativne metodike u predškolskom odgoju.

U okviru nedavno započete suradnje između zagrebačkog i našeg vrtića planirano je godišnje po dva posjeta. (kbj)

Što su nam boje?

MODRO

Modru ili plavu boju Goethe je nazivao „očaravajućim ništa“, a psiholozi kažu da djeluje ugodno i čeznutljivo. To je hladna, pasivna, pa i najmirnija boja koja, kažu također psiholozi, navodi na razmišljanje i potiče kreativnost. Kaže se da je to boja samoživih, suzdržanih i mirnih ljudi.

Simbolizira jasnoću, tišinu, vjernost, besmrtnost i nebeske daljine. U starom Egiptu simbolizirala je vjernost, a među srednjovjekovnim europskim velikašima, osim vjernosti, označava krepkost i dobar glas. Španjolsko i venecijansko plemstvo isticalo je modru, a uz nju i crnu boju znajući da one naglašavaju udaljenost među ljudima, o čemu svjedoči i izraz koji označava aristokratsko podrijetlo tzv. „modru krv“.

Modra boja djeluje hladno i trijezno, a u današnjoj simbolici označava i pravednost, nadu i jasnoću, te mirnu sanjivu tišinu. Uostalom prisjetite se – sve što je u prirodi modro, odiše nekim mirom, a pomalo i hladnoćom.

Kao boja odjeće modro je također lijepo, ali pripazimo na nijanse, jer modro produbljuje boje i pojača nelično na koži.

Fotoizložba HOŠIG-ove Đačke samouprave

Ove je godine u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i đačkom domu mjesec travanj posebno bogat školskim programima. Širokom izboru priredaba pridonijela je i Đačka samouprava.

Od učeničkih radova 20. travnja otvorena je fotoizložba u hodniku na HOŠIG-ovu drugom katu. Na izložbu, ujedno i natječaj Đačke samouprave, prijavilo se devet učenika: *Athena Georgopulu* (12. r.), *Adrianna Márton*, *Eva Horvat* (11/a r.), *Viktor Müllner*, *Tina Šimonić*, *Klaudija Šuhajda* (11/b r.), *Kristina Takač* (10/a r.), *Ivan Kvarda* (10/b r.) i *Borbála Sütő-Nagy* (9. r.). Njihove su teme prirodne ljepote, turističke znamenitosti, zanimljive pojedinosti naše gradske sredine, predmeti tehnike iz neobičnih kutova snimanja i slike iz đačke svakodnevice.

Učeničke radove ocijenio je tročlani sudbeni odbor: profesorica mađarskog jezika i književnosti Gordos Károlyné, profesor likovnog odgoja Zoltán Csomós i knjižničar-

ka Klara Bende-Jenyik. Po njihovoj odluci nagrađeni su ovi učenici: *Adrianna Márton* na čijim se slikama opaža fantastična igra svjetla i sjene, *Viktor Müllner* sa svojim slikama iz vješto izabranih kutova snimanja i *Borbála Sütő-Nagy* koja se istakla osjećajnošću pri izboru teme i komponiranju slika. Nagrade im je uručila organizatorica izložbe, predsjednica Đačke samouprave *Klaudija Šuhajda*. (kbj)

Prva pričest

Svečanost u santovačkoj župi

Prva pričest važan je događaj i za pojedinca i za cijelu župnu zajednicu jer njome njezini mladi članovi počinju u punini sudjelovati u euharistijskome slavlju, pristupati stolu Gospodnjem. Za hrvatsku vjersku zajednicu u Santovu, koja je u nedjelju, 7. svibnja, priredila prvu pričest, ona je to značajnija što se

po dugogodišnjem običaju priređuje na svečanoj misi na hrvatskom jeziku. U okviru misnoga slavlja, koje je predvodio župnik Imre Polyák, i uz prigodni duhovni program u župnoj crkvi posvećenoj Uznesenju Blažene Djevice Marije, ovaj put se pričestilo osam učenika 4. razreda Hrvatske osnovne škole u Santovu, koje je pripremila vjeroučiteljica Marica Jelić Mandić. Prvopričesnicima i njihovim roditeljima u nadahnutoj propovijedi prigodnim se riječima obratio župnikov pomoćnik, đakon Zsolt Retkes, koji je čestitao svim majkama povodom Majčina dana. Misa je uljepšana i pjevanjem školskog i crkvenoga pjevačkog zbora, te pjesmom mladih Santovkinja u pratnji kantora Ferencá Búránja na orguljama. Svečanom su ugođaju pridonijeli lijepo okićena župna crkva, mladi u izvornoj šokačkoj nošnji, i prvopričesnici u svečanome bijelom ruhu.

Tekst i slika: S. B.

Peti put Markovo

U organizaciji Općeprosuvjetnoga središta na bajsnoj Vancagi, u subotu, 29. travnja 2006. godine, održano je tradicionalno Markovo, koje je, kako je prigodom otvorenja kulturnoga programa naglasio ravnatelj Josó Ostrogonac, priređeno peti put zaredom.

Program je započeo u 13 sati otvorenjem fotoizložbe Dušana Marjanovića, inače predsjednika Hrvatske manjinske samouprave grada Segedina, pod naslovom „Prirodne ljepote Hrvatske”, koja je postavljena u prostorijama školskoga središta, a otvorio ju je István Hajdú, županijski referent za narodnosti.

Nakon toga u župnoj crkvi, kao što je uobičajeno, održana je sveta misa na hrvatskom jeziku u okviru koje je upriličeno i posvećenje mladog žita. Slavlje je predvodio župnik János Reusz, a ono je uljepšano hrvatskom pjesmom i molitvom Crkvenoga pjevačkog zbora iz Santova te glazbom Tamburaškog sastava „Bačka” sastavljenog od mladih tamburaša iz Aljmaša, Bačina i Gare, pod vodstvom Stipana Kreckića.

Zatim je na Trgu svetoga Stjepana priređen tradicionalni folklorni program u kojem su sudjelovali djeca mjesnog vrtića, Folklorna skupina i pjevački zbor vančaške škole, Pjevački zbor vančaških umirovljenika, Folklorna skupina „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje, Orkestar „Čabar” iz Baje, TS „Bačka”, a kao posebni gosti spletom plesova hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj, te bugarskim i makedonskim plesovima okupljene je oduševio nastup Folklornog ansambla „Tanac” iz Pečuha.

Svojom nazočnosti Markovo su uveličali

generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić, predstavnici prijateljskoga grada Labina, predvođeni gradonačelnikom Brunom Hrvatinom, gradonačelnik Baje Péter Széll, predsjednica Bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković, te nekolicina predsjednika hrvatskih naselja iz Bačke.

Na Markovu se okupilo petstotinjak posjetitelja, koji su mogli uživati u bogatome kulturnom programu. Nakon programa uslijedilo je svečano otvorenje bačve vina, koju su i ovaj put otvorili Marko Dekić i gradonačelnik Péter Széll.

Međuvremeno, od 15 sati, na školskome dvorištu priređeno je gastronomsko natjecanje.

Pučko je slavlje nastavljeno druženjem i zajedničkom večerom sudionika, a završeno plesnom zabavom.

Tekst i slika: S. Balatinac

Ribičko natjecanje za Kup Bačke

S novom pobjedom Baćinci su zadržali putujući ribički Kup Bačke, osvojen lani na prvom susretu hrvatskih ribiča u Čavolju, kada su osvojili sva tri prva mjesta u pojedinačnome natjecanju i prvo mjesto u ekipnome. Ovaj put na domaćem terenu nisu bili tako sretni udice, ipak su došli do dva prva mjesta. Sudjelujući prvi put, Santovci su i u pojedinačnom i u ekipnom natjecanju s malim zaostatkom za prvoplasiranim osvojili dva druga mjesta.

Pod pokroviteljstvom Saveza Hrvata u Mađarskoj, a u suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave i mjesne ribičke udruge, u subotu, 29. travnja, u Baćinu je priredeno regionalno natjecanje hrvatskih ribiča za Kup Bačke, koje je u prijepodnevnim satima održano na mjesnom jezeru smještenom nekoliko kilometara istočno od naselja

U ranim jutarnjim satima domaćini, organizatori i ribiči sudionici okupili su se u poznatoj gostionici Vinograd gdje su ih primili čelnici mjesne ribičke udruge i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić, kako bi nakon doručka zajedno izašli na mjesno jezero gdje su zadivljeni prekrasnim i urednim krajolikom. Na žalost, vjetar nije bio naklonjen natjecateljima jer im je tijekom cijeloga prijepodneva otežavao posao. Kao i lani u Čavolju, opet su se okupili ribiči iz Aljmaša, Baćina, Čavolja, Gare i Kaćmara, a ove godine prvi put i iz Santova.

Nakon ždrijeba, ribiči su zauzeli svoja mjesta, i s više ili manje strpljenja nastojali uloviti što više ribe. Nekom je uistinu pošlo za udicom, nekom manje, ali su se organizatori pobrinuli da se svi dobro osjećaju, da

budu pogošćeni, te da i ova prilika bude iskorisćena za druženje i međusobno upoznavanje. U tome su nedvojbeno više nego uspjeli, stoga su svi mogli biti zadovoljni.

Po završetku natjecanja i vaganja ulovljene ribe, u gostionici Vinograd oko jedan sat popodne održano je proglašenje rezultata i dodjela nagrada. Okupljene je još jednom pozdravio predsjednik HMS-a Franjo Anišić, zahvalivši im na odazivu, ujedno izrazivši nadu da su svi zadovoljni susretom u Baćinu. Susret hrvatskih ribiča završen je zajedničkim objedom i druženjem.

Budući da se, po običaju, posebno vrednovalo natjecanje ekipa i pojedinaca, postignuti su ovi rezultati: u pojedinačnome 1. mjesto osvojio je domaći natjecatelj Čaba Fekete (Baćino) s 14 kg i 78 dkg, 2. mjesto sa zaostatkom od svega 30 dkg Marin Blažev (Santovo) s 14 kg i 48 dkg, a 3. mjesto Akoš Takač iz Gare s 11 kg i 50 dkg ulovljene ribe; u ekipnome nadmetanju 1. mjesto osvojila je domaća ekipa (u sastavu Čaba Fekete, Petar Matota i Gabor Argat) s 20 kg i 40 dkg, 2. mjesto santovačka ekipa (Marin Blažev, Joso Barić i Zoran Barić) sa 19 kg i 80 dkg, a 3. mjesto Čavolj (Lajčo Pančić, Ilija Rajčić i Tibor Hamrak) sa 16 kg i 94 dkg ukupno ulovljene ribe. Prva tri pojedinačna natjecatelja i ekipe dobili su pehare, a pobjednička baćinska ekipa zadržala je lani u Čavolju osvojeni putujući ribički Kup Bačke. Nagrade su im uručili predsjednik i tajnik ribičke udruge István Deák i Zoltan Vida. Četvrto, peto i šesto mjesto pripalo je Gari (Akoš Takač, Antal Takač i Ferenc Molnar) sa 14 kg i 64 dkg, Aljmašu (Martin Prikidanović, Adam Petrekanić i Károly Manda) sa 8 kg i 32 dkg, i Kaćmaru (Joso Alaga, Grgo Ispanović i Stipan Alaga) sa 6 kg i 80 dkg ulovljene ribe.

Na zamolbu domaćina i organizatora ovogodišnjeg natjecanja, koju su okupljeni sudionici jednoglasno pozdravili, natjecanje hrvatskih ribiča iduće godine održat će se u Gari.

Tekst i slike: S. Balatinac

UMOK – Kulturno-umjetničko društvo Januševac od 19. do 21. majuša gostuje kod gradišćanskih prijateljev u Umoku. Trodnevni program, kojega su sastavili kotrigr HKD-a Kajkavci, umočka Hrvatska manjinska samouprava ter Seoska samouprava, izgleda ovako: 19. majuša, u petak, oko podne se očekuje grupa hrvatskih gostov u kulturnom domu, a zatim idu kod domaćinov. Uvečer, početkom od 18 uri, folkloriši, tamburaši, jačkari KUD-a Januševac i domaći HKD Kajkavci daju zajednički kulturni program za selčane i tamo će skupnu večeru imati. Drugi dan gosti budu otpeljeni u opatiju Pannonhalma, ka danas pripada Svitskomu jerbinstvu. Po pohodu i kušanju vina u opatijskoj pivnici slijedi zajednički objed, a otpodne je na programu kupanje u jurski toplički bazeni. Večera je kod domaćinov u Umoku, a u kulturnom domu je zatim druženje uz zabavu. Hrvati u nedilju dopodne se ganu domom u Savski Marof, po ufanju Umočanov, još jednoč s doživljaji puni.

GORNJI ČETAR – Ravnateljica osnovne škole Magda Horvat-Nemet gizdavo nam je povidala da su nedavno dvi školarice uspješno položile jezični ispit u Baji. Kitti Kossuth i Kristina Nemet su učenice 8. razreda i prve u povijesti ustanove ke su se ganule na jezično mirenje.

GORNJI ČETAR – Na dičji ljetni tabor u organizaciji Hrvatske državne samouprave javili su se i školari iz Gornjeg Četara. Od 17. do 24. junija iz ove škole 20 dice će ljetovati u pratnji trih učiteljic, na otoku Pagu.

PETROVO SELO – Krajem majuša iz petroviske Dvojezične škole četrdesetimi će se ganuti na povratni pohod partnerskoj školi u Hrvatsku. Dvojezična škola u južnogradišćanskom selu lani je svečevala 20. obljetnicu partnerstva sa OŠ Ksavera Šandora Đalskoga u Donjoj Zelini. Po riči ravnateljice petroviske škole Edite Horvat-Pauković, u dvodnevnom boravku je predviđeno ne samo druženje s domaćini nego i izleti u Varaždin ter Zagreb.

KEMLJA – Osnovna škola pod peljanjem Julike Andirkó-Nagy trenutno ima 246 učenikov, ali kakova je općenita tendencija u naši škola, i ovde stalno pada broj školarov. U jesen će samo 24 mališanov začeti školsko ljeto u prvom razredu, med kimi desetimi će se upoznati s hrvatskim jezikom. Ovoj ustanovi će vrijeda zbogomdati 32 školarov.

Pozivnica

Čavoljska Hrvatska manjinska samouprava Vas poziva da svojom nazočnosti uveličate svečani kulturni program koji će biti održan **24. lipnja 2006. godine** povodom **130. obljetnice rođenja Ivana Petreša, istaknutoga bunjevačkohrvatskog svećenika, književnika i kulturnog djelatnika.**

Program priredbe:

- 10.00 – Znanstveno savjetovanje „Život i djelatnost Ivana Petreša“
Voditelj: Stjepan Blažetin
Sudjeljuju: Đuro Franković, Mišo Mandić, Živko Mandić, Sanja Vulić
- 12.30 – Doček gostiju u Uredu čavoljske Hrvatske manjinske samouprave (Arany J. u. 39)
- 13.00 – Polaganje cvijeća na grob Ivana Petreša u mjesnom groblju. U ime obitelji svečani govor Mate Filipovića
- 14.00 – Misno slavlje predvodi velečasni Ladislav Bačmai
Pozdravni govor dr. Mije Karagića, predsjednika Hrvatske državne samouprave.
- U misnom slavlju sudjeluju:**
Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae iz Pečuha
Pjevački zbor Ferenca Liszta iz Baje,
Crkveni pjevački zbor iz Santova,
Tamburaški sastav „Bačka“ iz Gare.
- 16.00 – Svečano otkrivanje obnovljene spomen-ploče Ivanu Petrešu
Svečani govor Stipana Vujića, predsjednika Hrvatske samouprave grada Budimpešte
- 16.30 – Domjenak u Restoranu „Tóparti“.

U kulturnom programu sudjeluju:

Hrvatska dječja plesna grupa iz Čavolja,
Pjevački zbor umirovljenika iz Čavolja,
uz pratnju Jakova Tiszajia, Hrvatska plesna skupina iz Čavolja, Anka Ikotić Agatić;
svira: Tamburaški sastav „Bisernica“ iz Aljmaša.

Srebrna kvalifikacija
za koljnofsku dču

Na Jursko-mošonsko-šopronskoj županijskoj smotri su nedavno koljnofska diča plesna grupa i dičiji tamburaški sastav osvojili srebrnu kvalifikaciju, tim pak dobili pravo da sudjeluju na regionalnom folklornom susretu u željezno-županijskom naselju Vępu. Dobitnikom ovput i mi gratuliramo i željimo im još slične zvanredne uspjehe!

Geza Völgyi ml.

Poštovani tamburaši i plesači!

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, zbog velikog uspjeha lanjskoga tabora, ponovno poziva Vas/Tebe u Državni tabor tamburaša i plesača za mladež, koji će se održati u Šopronu. Tabor je najbolja mogućnost da se folklorasi upoznaju i usavršavaju stručno znanje. Naš je cilj da se dobra suradnja – koja je prije vrlo dobro funkcionirala i pomagala rad – hrvatskih folklorasa iz svih regija Mađarske, gdje žive Hrvati, proširuje izvan granice: na Austriju i Slovačku. Sa željom da se upoznaju hrvatski folklorasi koji žive u Srednjoj Europi.

Troškovi tabora: 15.000 Ft/osoba/za šest dana.
Za sudionike izvan Mađarske 80

Uvjeti sudjelovanja:

- napunjena 14. godina
- uplata 15.000 Ft do 15. lipnja/junija
(*Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Soproni Fiókja Magyarországi Gradistyei Horvátok Egyesülete 10404058-47413672-00000000*).

Na uplatnici molim naznačiti ime, prezime, adresu i naslov tabora. Popunjenu prijavitnicu treba poslati najkasnije do **10. lipnja/ junija** na adresu: **Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj – Tabor za tamburaše i plesače; 9495 Kópháza, Fő u. 15. Faks: 99-357-230.**

Mjesto tabora: Nyugat-Magyarországi Egyetem Fekete Zoltán Kollégiuma (Đački dom Šopronskoga sveučilišta) Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron, Baros u.

Vrijeme tabora: 10. – 16. srpnja (julija) 2006. (dolazak 10. srpnja od 12 sati, odlazak 16. srpnja do 12 sati).

Dnevni red:

Tamburaši:

- 9 – 13 rad sa stručnjakom iz Hrvatske
- 16 – 19 rad sa stručnjakom iz Hrvatske
- Plesači:** 9 – 13 rad sa stručnjakom
- 16 – 19 rad sa stručnjakom
- Navečer: skupna zabava.

Predavači za tamburaše:

Voditelj sekcije **Dražen Šojić**, bivši primaš HRT Tamburaškog orkestra, asistent Siniše Leopolda na Školi folklor

Atila Kuštra, svirač iz Podravine za bugariju i bas.

Predavači za plesače:

Štefan Novak, voditelj folklornoga društva Kolo-Slavuj, Beč, Austrija

Rita Vorgić, voditeljica KUD-a Dola iz Kašada.

Glavni organizator:

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj
Geza Völgyi ml.
Tel.: 06-20-9392-631, Faks: 06-99-357-230
(Koljnofsko hrvatsko društvo)

PLESAČKI I TAMBURAŠKI TABOR – ŠOPRON, 2006

PRIJAVNICA – JELENTKEZÉSI LAP

Ime/Név:

Adresa/Cím:

Telefonski broj, faks, e-mail/Telefonszám, fax, e-mail:

Datum i godina rođenja/Születési idő:

Naziv i adresa folklorne grupe, društva, kojemu pripadaš/
Az együttes neve és címe, amelyhez tartozol:

Telefonski broj, faks, e-mail/Telefonszám, fax, e-mail:

Ime voditelja/A vezető neve:

Javljam se/Jelentkezni szeretnék: (molim podcrtati/kérem aláhúzni)
Tamburu/Tamburára Ples/Táncra

Ime instrumenta (tambure) koje sviram/
A hangszer neve, amin játszom:

U, 2006.

Potpis: